

УДК 35.7:378

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.3.39>**І. Є. Підберезних**доктор юридичних наук,
професор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
<https://orcid.org/0000-0001-9906-4327>

ЧИННИКИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

У статті з'ясовано чинники правового забезпечення академічної доброчесності в контексті питань національної безпеки в Україні. Узагальнено, що є незаперечним, що головною цінністю для українського народу є національна суверенна незалежна держава, адже тільки вона може захистити громадян України від убивства, калічення, втрати здоров'я та майна внаслідок військово-терористичної агресії, голодомору. Правовим механізмом забезпечення цього є національна безпека України, як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз, яка не може бути забезпечена іншим чином, як через патріотичних, доброчесних та професійних посадових осіб публічних органів, рельєфне формування який здійснюється в системі освіти. Доведено, що академічна доброчесність, як складова етичних правил на основі яких формується майбутня еліта українського суспільства, відповідно їх належне дотримання в процесі навчального процесу прямо впливає на всю послідовну діяльність випускників, які через певний час стають управлінською елітою, безпосередньо впливають на усі сфері публічного життя України. Академічна доброчесність як складова приватного права, стоїть на сторожі захисту інтелектуальної власності, яка формує інтелектуальний потенціал України, який в свою чергу є вагомим елементом національної безпеки України. Зроблено висновок, що не бажаним для публічних осіб в Україні є наявність в їх наукових та інших працях ознак академічної недоброчесності, адже вони негативно впливають на забезпечення національної безпеки України, особливо якщо такі особи є членами Кабінету Міністрів чи (та) Ради національної безпеки і оборони України. В цілому узагальнено, що правове забезпечення академічної доброчесності посадовими особами органів державної ради в процесі здійснення своїх публічних повноважень, а також під час навчання, проходження перепідготовки у певні міри впливають на національну безпеку України. Особливо, якщо такі публічні особи є членами Уряду чи членом Ради національної безпеки і оборони України. Тим самим, можна зробити висновок, що дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти у довгостроковій перспективі прямо впливають на забезпечення національної безпеки України.

Ключові слова: безпека і оборона, військова терористична агресія росії, здобувач освіти, інтелектуальна власність, наука, освіта, посадова особа, правий механізм, публічні повноваження.

Вступ. 24 лютого 2022 року українське суспільство стикнулося з новою екзистенціальною загрозою для існування Української держави та розвитку української нації – повномасштабним вторгненням російських терористичних військ в Україну. Його здійснено з метою фізичного та інтелектуального знищення всього українського та перетворення України на колонію московії [1].

Українська нація відноситься до європейської родини, які й притаманні практично усі про-

відні риси останньої. Зокрема повага до права власності, в тому числі інтелектуальної власності. Одним з різновидом останньої з погляду приватного права є академічна доброчесність. Одночасно слід підкреслити, що феномен академічної доброчесності не обмежуються юридичної складової права інтелектуальної власності, а є має більш складну наукову природу, яка пов'язана в першу чергу нормами адміністративного права. Так як при її забезпеченні підтримується публічний інтерес, а суб'єктами

здійснення контрольних функцій в аналізованій сфері є як правило той чи інший адміністративний орган.

Більш того, ми висловлюємо гіпотезу, що академічна доброчесність є в деякій мірі чинником національної безпеки. Саме доведенню (спростуванню) цієї гіпотези буде присвячена стаття.

Огляд, останніх досліджень. До проблеми чинників правового забезпечення академічної доброчесності в контексті питань національної безпеки в Україні звертали свою увагу вчені правники. Значний внесок у її розвиток внесли О. Бандурка, В. Бевзенко, С. Горбачов, А. Мегела, О. Нестерцова-Собакар, В. Резніченко, О. Тропіна, Г. Ульянова та ін. Разом з тим, у національній науковій теорії адміністративного права названа проблема піднімається вперше.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі доктринальних поглядів вчених, теорії адміністративного права, діючого законодавства довести (спростувати) певні чинники правового забезпечення академічної доброчесності в контексті питань національної безпеки в Україні.

Виклад основних положень. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти; об'єктивне оцінювання результатів навчання [2].

На перший погляд виникає питання? як такі відносно незначні порушення норм адміністративного права можуть зачіпати національні інтереси України? Для того щоб дати відповідь на це питання спочатку звернемось до нормативного матеріалу. Згідно з профільним Законом Закону від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної ціліс-

ності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Національні інтереси України – життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян [3].

В інших наших наукових працях було доведено, що головною цінністю для українського народу є національна суверенна незалежна держава, адже тільки вона може захистити громадян України від убивства, калічення, втрати здоров'я та майна внаслідок військово-терористичної агресії, голодомору, заслання в Сибір, змушеної еміграції, інших грубих порушень невід'ємних природних прав, свобод та інтересів. Відповідно військова безпека в умовах сьогодення (з 24 лютого 2022 р.) є першочерговою складовою забезпечення національної безпеки, коли кожен чиновник і громадянин України свідомо заради чинних і майбутніх поколінь зобов'язаний захищати суверенітет та територіальну цілісність України в межах своїх професійних, інтелектуальних (підкреслено нами. І.П), вікових і фізіологічних специфічних особливостей. Основними викликами міжнародної західної безпеки в умовах сьогодення, зокрема є матриця загроз міжнародної безпеки у складових агресивних економічних зловживань Китаю, повномасштабне агресивне російське вторгнення в Україну, напади на права людини, порушення права інтелектуальної власності (підкреслено нами [1].

Наприклад, у дисертації В. Путіна містяться положення, які мають ознаки плагіату, як різновиду академічної не доброчесності. Про це писали американські газети *Washington Times* та *New York Times*. Вони звинуватили російського диктатора в плагіаті. Мова стосувалась 1997 р., коли він обіймав посаду заступника мера Санкт-Петербурга, та отримав ступінь кандидата економічних наук, захистивши дисертацію з питань економіки природних ресурсів. Як повідомляла газета *New York Times*, вчені Інституту Брукінгса проаналізували текст дисертації і виявили, що 16 сторінок в ньому просто були скопійовані без жодних посилань з американського підручника 1978 р. під назвою “Стратегічне планування і політика”, написаного Девідом І. Кліландом і Вільямом Р. Кінгом (David I. Cleland and William R. King), вченими Університету Піттсбурга [4]. І хоча це найменша

з можливим негативних характеристики особи, на яку Міжнародний кримінальний видав орден на арешт, за злочини скоєнні щодо викрадення українських дітей [5], проте він наглядно показує рівень неможливості мати будь яку довіру (справу) до шахрая, що здійснює крадіжку. Відповідно логічним та виправданим є твердження Президента України В. Зеленського, що з теперішнім російським президентом та його оточенням неможливо домовитися, тому немає сенсу вести переговори з ними [6]. З чим не можливо не погодитися.

Отже, не бажаним для публічних осіб в Україні може бути спільна наукова ознака з російським диктатором. Хоча не в якому разі не можна робити її провідною та такою, що будь яким чином поєднує українського чиновника з такою ознакою особи, що знаходиться у міжнародному розшуку.

Норми Закону від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII випишують, що Реалізація Стратегії національної безпеки України здійснюється на основі національного оборонного, безпекового, економічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги. Реалізація Стратегії кібербезпеки України здійснюється на основі національного оборонного, безпекового, економічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги. Реалізація Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України здійснюється на основі національного економічного, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги. При цьому План реалізації Стратегії кібербезпеки України ставить завданням забезпечити стимулювання досліджень і розробок у сфері кібербезпеки з урахуванням розвитку новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, технологій хмарних та квантових обчислень, 5G-мереж, Інтернету речей, штучного інтелекту, а також появи нових засобів реалізації кіберзагроз з метою створення вітчизняних систем, платформ і продуктів у сфері кібербезпеки [7].

Тим самим, при формування інтелектуального, наукового та управлінського кадрового

потенціалу держави – Україна чесність та етичність подання та отримання знань має провідне значення. Адже, сьогоднішні студенти стануть елітою Українського суспільства. Відповідно, цінності, які будуть закладені в системі освіти в умовах сьогодення невідворотно будуть прямо впливати на їх поведінку та управлінську діяльність у майбутньому.

Хоча слід зазначити, що висвітлення фактів, які мають ознаки порушення академічної доброчесності високопосадовцями державної влади України [8] негативно впливають, у певній мірі, на забезпечення національної безпеки України.

Висновки: Отже, чинниками правового забезпечення академічної доброчесності в контексті питань національної безпеки в Україні є наступне:

- є незаперечним, що головною цінністю для українського народу є національна суверенна незалежна держава, адже тільки вона може захистити громадян України від убивства, калічення, втрати здоров'я та майна внаслідок військово-терористичної агресії, голодомору;

- правовим механізмом забезпечення цього є національна безпека України, як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз, яка не може бути забезпечена іншим чином, як через патріотичних, доброчесних та професійних посадових осіб публічних органів, рельєфне формування який здійснюється в системі освіти;

- академічна доброчесність, як складова етичних правил на основі яких формується майбутня еліта українського суспільства, відповідно їх належне дотримання в процесі навчального процесу прямо впливає на всю послідовуючу діяльність випускників, які через певний час стаючи управлінською елітою, безпосередньо впливають на усі сфері публічного життя України;

- академічна доброчесність як складова приватного права, стоїть на сторожі захисту інтелектуальної власності, яка формує інтелектуальний потенціал України, який в свою чергу є вагомим елементом національної безпеки України;

- не бажаним для публічних осіб в Україні є наявність в їх наукових та інших працях ознак академічної недоброчесності, адже вони негативно впливають на забезпечення національної безпеки України, особливо якщо такі особи є членами Кабінету Міністрів чи Ради національної безпеки і оборони України.

Отже, можна зробити висновок, що правове забезпечення академічної доброчесності посадовими особами органів державної ради в процесі здійснення своїх публічних повноважень, а також під час навчання, проходження перепідготовки у певні мірі впливають на національну безпеку України. Особливо, якщо такі публічні особи є членами Уряду чи членом Ради національної безпеки і оборони України. Тим самим, можна зробити висновок, що дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти у довгостроковій перспективі прямо пливає на забезпечення національної безпеки України.

Список використаних джерел:

1. Підберезних І. Адміністративно-правове забезпечення національної безпеки : порівняльно-правовий аналіз : колективна монографія. Миколаїв: ЧНУ імені Петра Могили, 2023. 397 с.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39. ст. 380.
3. Про національну безпеку України. Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 31. ст.241.
4. У дисертації Путіна знайшли плагіат. BBC. 2009. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/pressreview/story/2009/02/printable/090203_times_putin_oh
5. Путіна розшукуватиме Інтерпол, якщо він не з'явиться. Роз'яснення від екссудді Гаазького трибуналу. 2023. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/putina-rozshukuvatime-interpol-jakshcho-vin-ne-zjavitsja-rozjasnennja-vid-eks-suddi-haazkoho-tribunalu--915132.html>
6. Зеленський вважає, що Україні немає сенсу вести переговори з колективом під назвою «путін». UKRINFORM. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3709163-zelenskij-vvazae-so-ukraini-nemae-sensu-vesti-peregovori-z-kolektivom-pid-nazvou-putin.html>
7. Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України. Введено в дію Указом Президента України від 1 лютого 2022 року № 37. 2023. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0087525-21#Text>
8. Плагіат у роботах Особа 1. 2023. URL: <https://nus.org.ua/news/plagiat-u-robotah-oksena-lisovogo-istoriya-vyuvlennya-j-reaksiya-novoobranogoministra/>

Pidberezykh I. Ye. Factors of legal support of academic integrity in the context of national security issues in Ukraine

The article clarifies the factors of legal support of academic integrity in the context of national security issues in Ukraine. In general, it is undeniable that the main value for the Ukrainian people is a national sovereign independent state, because only it can protect the citizens of Ukraine from murder, maiming, loss of health and property because of military-terrorist aggression, famine. The legal mechanism for ensuring this is the national security of Ukraine, as the protection of state sovereignty, territorial integrity, the democratic constitutional system, and other national interests of Ukraine from real and potential threats, which cannot be ensured in any other way than through patriotic, virtuous, and professional officials of public bodies, relief formation which is carried out in the education system. It has been proven that academic integrity, as a component of the ethical rules based on which the future elite of Ukrainian society is formed, accordingly, their proper observance during the educational process directly affects all subsequent activities of graduates who, after a certain time, becoming the managerial elite, directly affect all spheres of public life of Ukraine. Academic integrity, as a component of private law, stands guard over the protection of intellectual property, which forms the intellectual potential of Ukraine, which in turn is an important element of Ukraine's national security. It was concluded that it is not desirable for public figures in Ukraine to have signs of academic dishonesty in their scientific and other works, because they negatively affect the provision of national security of Ukraine, especially if such persons are members of the Cabinet of Ministers or (and) the National Security and Defense Council of Ukraine. In general, it is summarized that the legal protection of academic integrity by officials of the state council in the process of exercising their public powers, as well as during training and retraining, to a certain extent affects the national security of Ukraine. Especially if such public figures are members of the Government or a member of the National Security and Defense Council of Ukraine. Thus, it can be concluded that the observance of academic integrity by education seekers in the long term directly affects the national security of Ukraine.

Key words: security and defense, military terrorist aggression of Russia, education seeker, intellectual property, science, education, official, right mechanism, public powers.